

De Nieuwe Tuinderij

Inzending Arie Kepplerprijs 2024

april 2024

De Nieuwe Tuinderij

Wat maakt dit project zo bijzonder?

Ontwerpen in een UNESCO gebied is complex, de hele wereld kijkt mee. De Nieuwe Tuinderij is een dorpsuitbreiding van 500 woningen in de droogmakerij en UNESCO werelderfgoed De Beemster. Een bijzondere gebiedsontwikkeling die past binnen de pijlers van de Arie Keppler prijs; een bijzondere prestatie op het gebied van stedenbouwkundige en landschappelijke kwaliteit plus uniek erfgoedbeleid. SVP Architectuur en Stedenbouw is vanaf dag één tot en met de oplevering van de laatste woning bij dit project betrokken geweest.

SVP ontwierp achtereenvolgens de ruimtelijke visie, het stedenbouwkundig plan, het beeldkwaliteitplan en in samenwerking met Adviesbureau Haver Droeze het inrichtingsplan voor alle deelgebieden. In de rol van supervisor werkten wij in nauw overleg met de verschillende architecten om de kernwaarden van het stedenbouwkundig plan te vertalen naar de architectonische ontwerpen voor de woningen.

De ruimtelijke drager van De Nieuwe Tuinderij is de ruim 400 jaar oude verkaveling van de zogenaamde Tuindershoek in dit deel van de droogmakerij. Daarmee wordt de dorpsuitbreiding op een vanzelfsprekende manier verankerd in het oorspronkelijke landschap. Halverwege de historische linten Noorderpad en Zuiderpad is een nieuw lint ontworpen; het Middenpad. De vrije kavels langs de sloot van het Middenpad zijn ontsloten via talrijke individuele bruggetjes wat een beeld oplevert dat sterk doet denken aan de historische linten in Zuidoostbeemster. De slotenstructuur, zo kenmerkend voor de 'watermachine' die de Beemster is, vormt de groen-blauwe drager van het plan met fraaie groene ruimten langs de grotendeels openbare oevers.

De ruimtelijke basis met een dijkpark, een nieuw lint en buurten tussen de linten en de sloten is al aan het begin vastgelegd in de ruimtelijke visie. Dit robuuste ruimtelijke concept is ook tijdens de crisisjaren stevig overeind gebleven. Het raamwerk biedt houvast maar ook flexibiliteit. De hoogwaardige kwaliteit van de openbare ruimte en de vanzelfsprekende wijze waarop deze dorpsuitbreiding is ingepast in de eeuwenoude structuur, maken De Nieuwe Tuinderij tot een bijzonder project dat recht doet aan de UNESCO status van De Beemster.

Copyright Beemster de Keyser

Een groen dorp naast de stad Purmerend

Zuidoostbeemster is ontstaan in de in de iets hoger gelegen 'Tuindershoek' in het zuidoosten van de Beemster. Het ontginningspatroon, zoals vastgelegd in de beroemde kopergravure uit de 17e eeuw, is hier in de loop der eeuwen verstedelijkt langs de linten, zoals de Purmerenderweg en, haaks daarop, het Noorder- en Zuiderpad. Het kleinschalige en landelijke karakter van Zuidoostbeemster, met de talloze bruggetjes die de woningen aan beide zijden van de linten over de sloot ontsluiten, bepalen tot op de dag van vandaag de identiteit van Zuidoostbeemster.

De Nieuwe Tuinderij neemt deze dorps- en landelijke identiteit als uitgangspunt, ondanks de ligging direct naast de stad Purmerend. Dit wordt onder andere bereikt door een ruime groenzone tot de ringdijk aan te houden. Dit in tegenstelling tot het aan de overzijde van de boezemvaart gelegen Purmerend, waar bebouwing met hoge woontorens juist tot aan het water is doorgezet. De groene zone is ingericht als een recreatief uitlooph gebied voor alle dorpsbewoners.

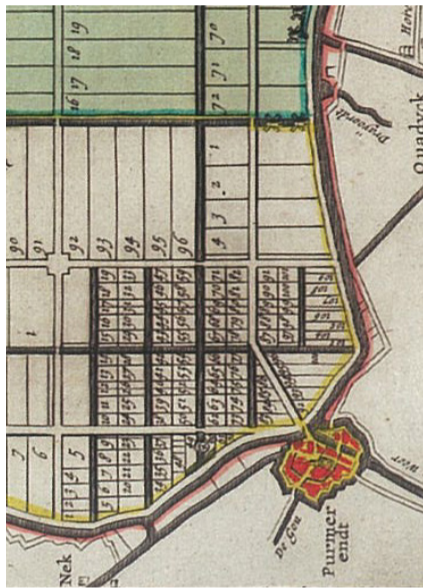
Bestaande Beemster huizen langs de Purmerenderweg (copyright Funda)

De kenmerkende slotenstructuur is de groen-blauwe drager

De ruimtelijke drager van De Nieuwe Tuinderij is de ruim 400 jaar oude verkaveling van de Beemster. De slotenstructuur, zo kenmerkend voor de 'watermachine' die de Beemster is, vormt de groen-blauwe drager van het plan, met fraaie groene ruimten langs de grotendeels openbare oevers. Halverwege de historische linten is een nieuw lint ontworpen – het Middenpad. Het Middenpad vormt de ruggengraat van De Nieuwe Tuinderij, welke de beide delen van De Nieuwe Tuinderij aan weerszijden van de Purmerenderweg met elkaar verbindt. Het Middenpad refereert sterk aan de historische linten, qua profiel en bebouwing. Aan weerszijde van het Middenpad zijn vrije kavels uitgegeven, waarop 'Beemsterhuizen' zijn gebouwd met een lage goot en steile kap haaks op de weg. De kavels worden via individuele bruggetjes over de sloot ontsloten. Langs het Middenpad zijn ook een multifunctioneel centrum, een basisschool en een speeltuinvereniging gesitueerd, waarmee dit nieuwe lint een functie voor het hele dorp vervult. Zo wordt de dorpsuitbreiding op een vanzelfsprekende manier verankerd in het landschap en het dorp.

Bestaande bomen zorgen voor een volwassen groenstructuur

De Tuindershoek op de kopergravure

De Beemster als zelfstandig landschap

Zuidoost Beemster als zelfstandig dorp

Het Middenpad als ruggengraat

Brede groene randen houden het dorp los van Purmerend en snelweg

Verkaveling van De Nieuwe Tuinderij

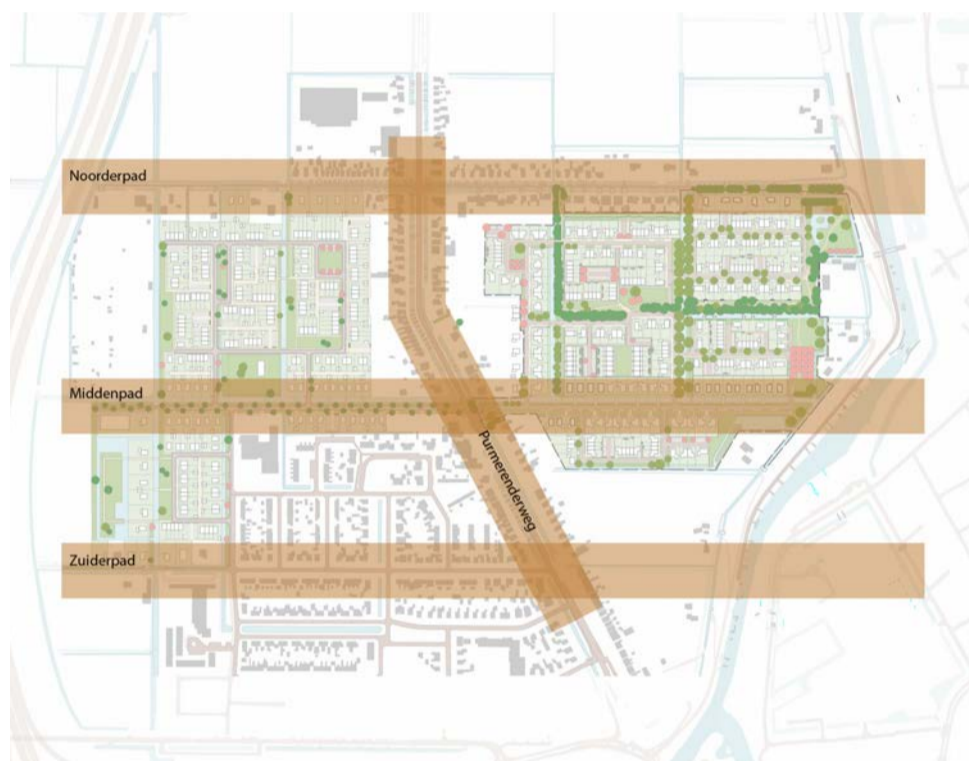
'Dorpse mix' van sociale woningen en koopwoningen

Binnen dit grid van sloten en linten liggen de buurten. De buurten zijn georganiseerd rondom groene plekken waar ruimte is om te spelen en te ontmoeten. Doordat in het oostelijk deel een zone met bestaande bomen zorgvuldig is ingepast in het hart van de buurt, heeft de buurt hier al bij de oplevering een volwassen groenstructuur.

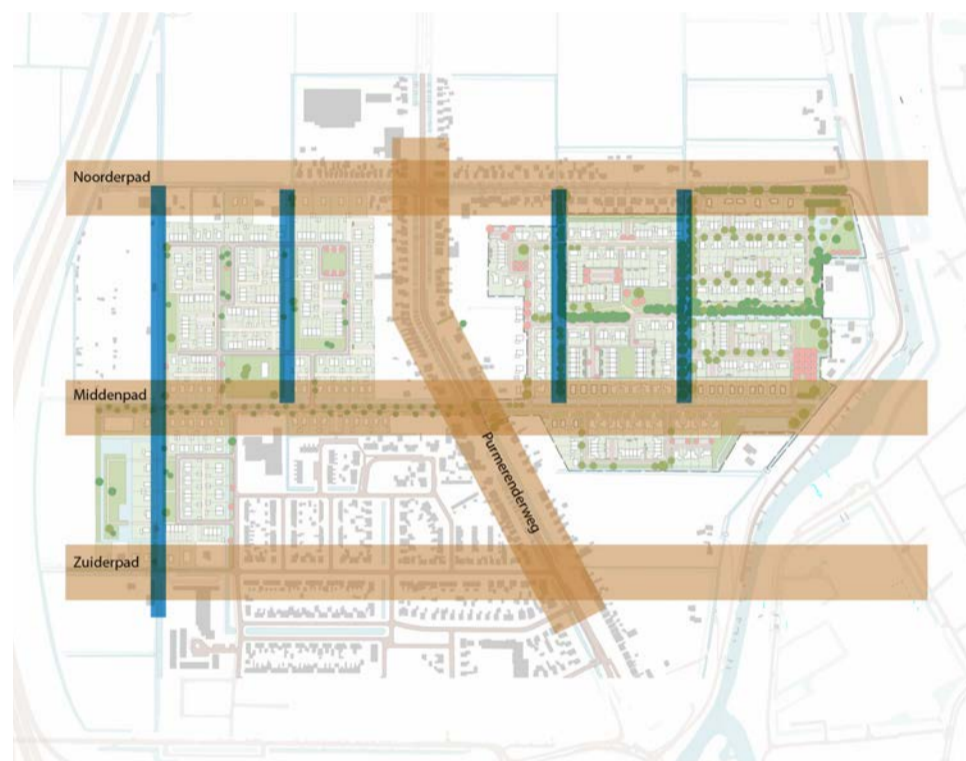
In de buurten staan de verschillende typen woningen in een 'dorpse mix' door elkaar heen, zonder zichtbaar onderscheid tussen de sociale woningen en de koopwoningen. De woningen hebben een rijke, gevarieerde architectuur maar binnen één samenhangende beeldkwaliteit. De architecten hebben zich laten inspireren door de historische bebouwing in de Beemster, zoals de classicistische herenboerderijen, de rijk gedetailleerde Beemsterhuizen langs de linten en de civiel-technische kunstwerken zoals de gemalen. Zo is er, verankerd in het monumentale polderlandschap, een eigentijds, ruim opgezet woonmilieu gecreëerd die het dorp een hernieuwd elan geeft.

De sloten hebben openbare oevers en vormen de groen-blauwe dragers van de buurt

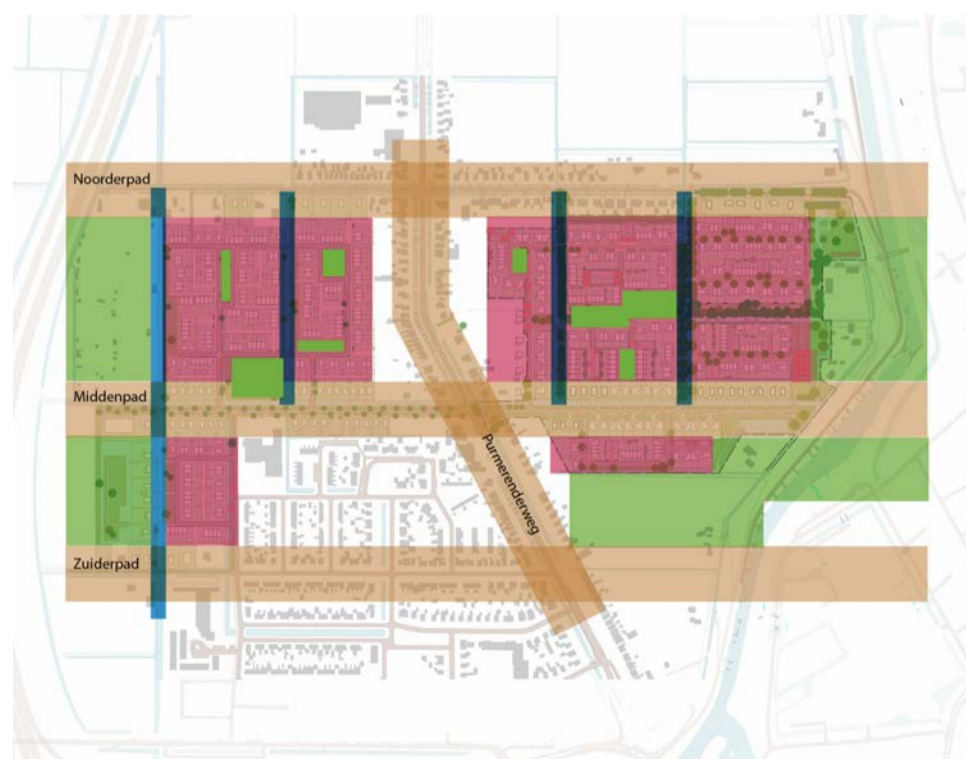
Historische linten en het nieuwe lint het Middenpad

Bestaande sloten, aangelegd volgens de 17e eeuwse kopergravure

Buurten tussen linten en sloten, georganiseerd in het buurtgroen

Groene randen, om afstand te houden tussen snelweg en ringvaart

De robuuste visie die de tand des tijds doorstaat

De ruimtelijke basis met een dijkpark, een nieuw lint en buurten tussen de linten en de sloten is al aan het begin vastgelegd in de ruimtelijke visie. Dit robuuste ruimtelijke concept is ook tijdens de crisisjaren stevig overeind gebleven. Het raamwerk biedt houvast maar ook flexibiliteit. De hoogwaardige kwaliteit van de openbare ruimte en de vanzelfsprekende wijze waarop deze dorpsuitbreiding is ingepast in de eeuwenoude structuur, maken De Nieuwe Tuinderij tot een bijzonder project dat recht doet aan de UNESCO status van De Beemster.

Duidelijk zichtbaar is de groene rand tussen wonen en ringvaart/snelweg

De buurten zijn georganiseerd rondom groene (speel)plekken

De architectuur is geïnspireerd door de Beemster identiteit

De zorgvuldig geplaatste bomen en aangelegde sloten zorgen voor een landelijk karakter

Het Middenpad refereert aan de historische linten, met hun individuele bruggetjes over de sloot

De Nieuwe Tuinderij

